

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak (spr.)
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa W. C.

przeciwko N. C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 14 września 2016 r. sygn. akt I C 433/16

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie przeprowadzone przed Sądem I instancji w całości, przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Zbigniew Ducki SSA Teresa Rak SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 110/17

UZASADNIENIE

Powód W. C. w pozwie skierowanym przeciwko N. C. wniósł o uznanie za bezskuteczną wobec niego czynności prawnej – umowy darowizny wkładu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...), na podstawie aktu notarialnego rep. A nr (...), zawartej przez dłużniczkę E. W. i pozwanego N. C. – jako dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela – powoda, do wysokości wierzytelności w kwocie 103.038,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2015 r., przysługującej powodowi, a wynikającej z postanowienia Sądu Rejonowego dla K.

(...) w K., z dnia 1 sierpnia 2013 r., sygn. akt VI Ns 317/09/S, zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt II Ca 2217/13.

Wskazał powód, że wymienionymi postanowieniami Sądów zasądzono od E. W. na rzecz W. C. świadczenie w kwocie 103.038,45 zł. W dniu 2 czerwca 2015 roku powód wystąpił z wnioskiem o egzekucję. Egzekucja okazała się bezskuteczna, gdyż w toku prowadzonego postępowania nie ustalono majątku dłużniczki podlegającego skutecznej egzekucji. W postępowaniu tym Komornik ustalił, że E. W. nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) oraz, że na podstawie aktu notarialnego – umowy darowizny rep. A Nr (...) wkład został darowany synowi i została z nim zawarta umowa ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...) – umowa nr (...) z dnia 29 października 2015 r. Oznacza to, że dłużniczka wyzbyła się jedyne go składnika majątkowego, z którego powód mógłby zaspokoić swoją wierzytelność. Wskazał powód art. 528 § 1 k.c. jako podstawę swojego żądania.

Pozwany N. C. nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 14 września 2016 roku Sąd Okręgowy w Krakowie powództwo oddalił.

Na podstawie dokumentów Sąd ustalił, że na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla K. (...) w K. z dnia sierpnia 2013 r., sygn. akt VI Ns 317/09/S, następnie zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt II Ca 2217/13 powodowi przysługuje wierzytelność w kwocie 103.038,45 zł w stosunku do E. W..

W toku postępowania egzekucyjnego zainicjowanego przez powoda wnioskiem z 20 lipca 2015 roku komornik, na podstawie informacji uzyskanej od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., ustalił że dłużniczce E. W. nie przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w K., znajdującego się w zasobach spółdzielni. Na podstawie aktu notarialnego – umowy darowizny rep. A Nr (...) wkład został darowany przez dłużniczkę synowi i została z nim zawarta umowa ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przy ul. (...). Postanowieniem z dnia 8 lutego 2016 r., sygn. akt Km 1480/15, postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużniczce E. W. zostało umorzone, bowiem w toku postępowania nie ustalono majątku dłużniczki podlegającego skutecznej egzekucji.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy uznał, że powództwo na uwzględnienie nie zasługuje.

Powołując przepisy art. 527 § 1 – 3 k.c i 528 kc Sąd wskazał, że skorzystanie z ochrony pauliańskiej wymaga spełnienia kilku warunków, a to istnienia wierzytelności, dokonania przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, pokrzywdzenia wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, dokonania przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, uzyskania wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią. Wszystkie te przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich wykazania, zgodnie z art. 6 kc, spoczywa na wierzycielu. Zgodnie z przepisem art. 532 kc wierzyciel, względem którego czynność prawna dłużnika została uznana za bezskuteczną, może z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły. Celem skargi jest umożliwienie wierzycielowi prowadzenia skutecznej egzekucji ze składnika majątkowego, który na skutek dokonanej z jego pokrzywdzeniem czynności prawnej wyszedł z majątku dłużnika. Powodowi przysługuje względem dłużniczki wierzytelność w kwocie 103.038,45 zł, która nie została zaspokojona, a postępowanie egzekucyjne prowadzone w celu jej wyegzekwowania okazało się bezskuteczne.

Powód domaga się uznania za bezskuteczną wobec niego darowizny wkładu mieszkaniowego związanego ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego przy ulicy (...) w K., objętej aktem notarialnym rep. A nr (...), dokonanej przez dłużniczkę E. W. na rzecz pozwanego N. C.. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych przez umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia zobowiązuje się oddać członkowi lokal mieszkalny do używania, a członek zobowiązuje się wnieść wkład mieszkaniowy oraz uiszczać opłaty określone w ustawie i w statucie spółdzielni. Wedle art. 9 ust. 3 ustawy spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego jest niezbywalne, nie przechodzi na spadkobierców i nie

podlega egzekucji. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu związane jest z członkostwem w spółdzielni. Istotą tego związania jest, że istnienie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego uzależnione jest od tego, czy osoba, której to prawo przysługuje pozostaje w stosunku członkostwa ze spółdzielnią mieszkaniową będącą właścicielem budynku, w którym położony jest lokal będący przedmiotem tego prawa. Zgodnie z art. 11 wymienionej ustawy spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa z chwilą ustania członkostwa oraz w innych wypadkach określonych w ustawie. Ustanie członkostwa może nastąpić na skutek: wypowiedzenia członkostwa przez członka, śmierci członka, wykreślenia lub wykluczenia członka.

Stwierdził Sąd, że dopóki istnieje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, skierowanie egzekucji do wkładu mieszkaniowego nie jest możliwe. Zgodnie z art. 27 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególnie nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wniesionych przez członka wkładów. Jednak zdaniem Sądu Okręgowego przepisu tego nie można w niniejszej sprawie zastosować, gdyż zgodnie z art. 1 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ustawę Prawo spółdzielcze stosuje się jedynie w zakresie nieuregulowanym w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych. Przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych stanowią *lex specialis* w stosunku do ustawy Prawo spółdzielcze. Art. 9 ust 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, stanowiący, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego jest niezbywalne, nie przechodzi na spadkobierców i nie podlega egzekucji ma pierwszeństwo przed art. 27 § 3 ustawy Prawo spółdzielcze. Oznacza to brak podstaw do uwzględnienia powództwa. W przypadku uwzględnienia skargi pauliańskiej, wierzyciel uzyskuje prawo do zaspokojenia swojej wierzytelności z przedmiotów, które w wyniku zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły i znajdują się w majątku osoby trzeciej. Tymczasem w niniejszym przypadku brak jest możliwości skierowania egzekucji do składnika majątku, który na skutek kwestionowanej czynności prawnej wyszedł z majątku dłużniczki i z tej przyczyny Sąd pierwszej instancji powództwo oddalił.

Apelację od wyroku wniósł powód. Zarzucił wyrokowi naruszenie prawa materialnego, a to art. 10 ust 2, 11 ust 2¹, 11 ust 1, 15 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez ich nie uwzględnienie i nie zastosowanie oraz art. 527 § 1 – 3 i art. 529 kc.

Zarzucił też naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 230 kpc poprzez nie zastosowanie go, art. 232 kpc poprzez nie przeprowadzenie dowodu z akt członkowskich E. W., art. 896 i nast. kpc poprzez uznanie, że powód nie mógł domagać się egzekucji z wierzytelności przysługującej E. W. do spółdzielni mieszkaniowej.

Wniósł powód o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie i musi prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i zniesienia postępowania przeprowadzonego przed Sądem pierwszej instancji, bowiem zaszła nieważność tego postępowania, co Sąd drugiej instancji zgodnie z art. 378 § 1 kpc bierze pod uwagę z urzędu.

Powód wniósł pozew przeciwko N. C. – swojemu synowi. Sąd Okręgowy doręczył pozew pozwanemu N. C. na adres ul. (...) w K., przesyłka nie została odebrana i zwrócona do Sadu po dwukrotnym awizowaniu z relacją poczty „nie podjęto w terminie. Sąd dysponując takim dowodem zawiadomienia wydał wyrok zaoczny. Również doręczony pozwanemu wyrok zaoczny został zwrócony po dwukrotnym awizowaniu z adnotacją „nie podjęto w terminie”. Przesyłka zawierająca odpis apelacji zaadresowana na nazwisko N. C. została doręczona, jak odnotował doręczyciel - adresatowi, a odbiór podpisano nazwiskiem (...).

Zawiadomienie o terminie rozprawy apelacyjnej przesłane przez Sąd Apelacyjny do pozwanego na nazwisko N. C. zostało zwrócone do Sądu z adnotacją doręczyciela o treści „pod tym adresem mieszka osoba o nazwisku W. N., a nie C. N.”.

Sąd Apelacyjny na podstawie danych bazy PESEL ustalił, że W. N. zamieszkały w K. Ul. (...), syn E. zd. W. i W. C. nosił poprzednio nazwisko (...), a zmiana nazwiska nastąpiła z dniem 10 maja 2010 r. (dowód – wydruk z systemu PESEL k. 95 – 99).

Z powyższego wynika, że w dacie wniesienia pozwu (7 marca 2016 roku) syn pozwanego N. nosił nazwisko (...), a nie (...), powód zaś pozwał osobę o nazwisku N. C..

P. przed Sądem pierwszej instancji w całości toczyło się przeciwko pozwanemu N. C. i przeciwko niemu wydany został wyrok, podczas gdy osoba o takim nazwisku będąca synem powoda i E. W. nie istnieje.

Nie budzi przy tym wątpliwości Sądu, że zamiarem powoda było pozwanie swojego syna N., który aktualnie nosi nazwisko W..

W konsekwencji należy uznać, że określenie pozwanego jego nieaktualnym nazwiskiem, spowodowało, że pozwany został pozbawiony możliwości udziału w sprawie i obrony swoich praw, co doprowadziło do nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 kpc), a to spowodowało konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i zniesienia w całości postępowania prowadzonego przed Sądem pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 2 kpc

Biorąc pod uwagę, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było nieważne i zostało zniesione, Sąd Apelacyjny nie odnosi się do merytorycznego rozstrzygnięcia, ani do zarzutów apelacyjnych, bowiem by dokonywać oceny merytorycznej postępowanie musi być ważne, a pozwany musi mieć możliwość zajęcia stanowiska w sprawie i możliwość obrony swoich praw.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wyjaśni kto jest w sprawie pozwanym, a następnie po przeprowadzeniu postępowania z zapewnieniem pozwanemu możliwości udziału w nim oceni roszczenie powoda i wyda rozstrzygnięcie.

SSA Zbigniew Ducki SSA Teresa Rak SSA Grzegorz Krężolek